

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trlistopna petlit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Horočnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Švihovstvo pri nas.

Dr. Šviha, državni poslanec in takorekoč načelnik narodnosocialne stranke na Češkem, je po razsodbi sodišča, ki je oprostilo urednika lista, ki ga je obdolžil, da je v zvezi s policijo in da je tej izdajal razne tajnosti stranke in češkega naroda, bil sam obsojen in je zdaj političen mrtvec.

Pri sodišču se mu ni moglo dokazati, da bi izdal kakšne državne nevarne tajnosti češkega naroda iz enostavnega vzroka, ker takih ni bilo, toda vseeno je zdaj obsojen. Značilno je pa za našo vlado, kakšnih nemoralnih sredstev se poslužuje, da bi izvohala kaj državne nevarnega. S to razpravo je bila obenem obsojena tudi država, oziroma njena policija, kajti na dan so prišli slučajji, kakor so policijski uradniki zapeljavali značajne ljudi ter jim obetal lepe dohodke, če postanejo zaupniki policije. Češki državni poslanec dr. Soukup je povedal, da je vzel v službo ubogo vdovo s tremi otroci, ki se je pa pozneje izkazala kot zaupnica policije. Iz tega moramo sklepati, da so ljudski voditelji vedno obdani od policijskih zaupnikov, ki jih nadzorujejo pri vsakem koraku. Tudi pošta je v službi policije.

Spominjamo se še dobro, kako se je v začetku balkanske vojne razvilo vohunstvo tudi v Ljubljani. Sumljive osebe, katerih straži so bili popolnoma tuji, so se pokazovali po kavarnah in gostilnah, izprehodih in shodih, kjer se je zbirala kaka večja družba. Ljudje so postali pozorni in še znanci so sumili drug drugega, da je ta ali oni policijski zaupnik ali špicelj.

V navadnem življenju smatramo policijske uradnike ali nastavljenice za ravno tako dostojne ljudi, kakor druge, ker jim nihče ne more zameriti, ako opravljajo službo, ki je njih poklic. Pač pa imamo take ljudi, ki so v življenju vse kaj drugega, ki pa vlečejo na vseh koncih besede na ušesa in jih izdajajo policiji, za manj vredne. Špicelj ali vohun je hinavec, je pa tudi zahrbtni škodljivec, ker spravi ljudi z

vsako nepremišljeno besedo v škodo ali nevarnost. Ali ne bomo zamerili človeku, ki se nam hlina prijatelja, napeljuje govor na tak predmet, da lahko kaj nepremišljene izrečemo, potem pa gre in nas ovadi policiji. Take ovaduhe zaničuje vsak človek, kar je popolnoma naravno. Na kmetih mrzimo in postrani gledamo celo take ljudi, ki so zaupniki davčne oblasti in se bojimo pred njimi izpregovoriti o premoženjskih razmerah, čeravno škodo, ki jo nam lahko prizadenejo, tekem priredbe davka lahko popravimo.

Sploh je vohunstvo in ovaduštvo nekaj takega, česar se poštenjak niti v lastno škodo ne bo nikoli poslužil. Dokler ni klerikalna stranka zavojevala deželo Kranjsko ter odprla korita svojim pristašem, kakor tudi neznačajnim uskokom iz naprednega tabora, Slovenci nismo poznali med seboj ovaduštva in vohunstva. S klerikalno stranko se je pa ta nemoralnost tako razplodila po deželi, da človek, ki je količkaj odvisen od klerikalcev, niti svojemu bratu ne zaupa. Poglejmo le učitelje! Včasih je vladala med njimi najlepša kolegijalnost in prijateljstvo. Pri vseh zborovanjih so se zbirali skupaj in se kot lepa družina med seboj zabavali. Zdaj je vse to minilo. Slomškarji, ki so povečini hinavci, komaj čakajo, da morejo svojega tovariša ali tovarišico ovaditi klerikalnim mogotcem. Še hitrejši je pa kaplan ali pa župnik z denuncijantstvom naprednega učitelja. Krščanske ljubezni ni več v stranki ljudskih sleparjev, v nji vlada le največja škodoželjnost in dobra so ji vsa sredstva, ki bi jih niti najslabša politična stranka ne rabila.

Z naštetjem takih slučajev se ne bomo bavili, ker jih je že toliko, da prav lahko rečemo stranki, da je sleparska, ovaduška in korumpirana do mozga. Vedno se moramo še spominjati, kako je eden voditeljev te stranke, menda najhudojnnejša oseba v nji, to je **dr. Lampe** ovadil policiji deželnega poslanca Ribnikarja, kako je frančiškanski **pater Arhangel** na Viču ovadil anonimno mladeniča, nado svojih staršev in bratov in sester. Ovaduha sta kato-

liška duhovnika, torej zaščitnika in označevalca Kristusove vere.

Dr. Šviha je bil le navaden zemljan in njegove ovadbe niso nikomur nič škodile, dočim bi ovadena mlada moža pri nas lahko postala nesrečna za celo življenje. Dr. Šviha je obsodil ves češki narod in ga strmoglavil z višine političnega voditelja v temo, iz katere se ne bo nikoli povrnil. Ogabni denuncijant dr. Lampe ima pa še zmerom prvo besedo v deželi in grdi ovaduh pater Arhangel še vedno pridiguje Kristove nauke in uči otroke verske resnice. Tako daleč smo propadli, oziroma so propadli naši klerikalci, da takih lopovščin niti ne zamerijo, ampak jih morda celo v zaslugu štejejo.

Kaj takega je mogoče le pri klerikalcih! Kakšnih sleparstev so se posluževali pri torkovih državnozborskih volitvah! Ker so pa pristaši sami slabši kakor je bil dr. Šviha, zaslužijo tudi ime Švihovci, ki je pa takorekoč še prelepo za nje. Pošteni ljudje torej ne morejo iti s tako stranko in če pojde tako naprej, bomo mogli le onega človeka smatrati za značajnega in poštenega, ki ni pri klerikalcih. Če sodimo to stranko po njih dejanjih, nam mora vsak priznati, da je to mnenje popolnoma umestno.

Notranjska državnozborska volitev.

Še so klerikalci topot zmagali s svojim kandidatom, toda njih zmaga je tako klaverna, da jih morajo lasje boleti, ako pomislijo, kaj jim kaže bodočnost. Zmagal je dr. Pogačnik s smešno večino 346 glasov, dočim je dr. Žitnik imel pri zadnji volitvi leta 1911 3892 glasov večine nad naprednim kandidatom.

Te številke govore tako glasno, da ljudstvo ni in ne more biti zadovoljno s klerikalno politiko ne doma, ne v državnem zboru. Klerikalcem je trda predla in če se ne bi v zadnjem trenutku poslužili tako ostudnih sredstev, katerih bi se sramoval največji falot, bi to pot prav gotovo

prodril samostojni kandidat Josip Lavrenčič.

Naravnost grozen je bil strah, ki so ga imeli klerikalci pred notranjskimi volilci, kajti prekosili so to pot še sami sebe in razvili agitacijo, kakor bi se jim bilo bati, da jih vihar ljudske nevolje kar čez noč odnese. Prirejali so shod za shodom, letali od vasi do vasi, tudi od hiše do hiše in agitirali, lagali, obrekovali in delali obljube, da so njihovi pristaši postajali vrtoglavi. Nazadnje je pa prišel še »Slovenec« s smrdljivimi bombami: Postojna ima 600.000 K dolga, v postojnskem občinskem gospodarstvu je deželna revizija našla velikanske nerednosti, župan Lavrenčič bo odstavljen. **Večje lopovščine si ni mogoče misliti.** Deželni odbor ni nikoli sklepal o tem in zato tudi ni mogel skleniti takega sklepa.

Brzjave s tako vsebino so razširjale po celem okraju, poleg tega pa še gorostasno laž, da je kandidat Lavrenčič dal pokopati Mater božjo.

Klerikalci se niso upali iti v pošten političen boj, niso se upali stopiti odkrito pred volilce, zato so si pomagali z **velikansko lopovščino** v zadnji uri in so zadnji dan pred volitvijo vrgli svoje »štinkbombe« v svet, da bi še enkrat rešili mandat in utekli ljudskemu sovraštvu. Lopovščina je to, kakršne je zmožna le stranka ljudskih sleparjev, podlost, da si je večje ni misliti. Saj se bo v kratkem vse izkazalo in klerikalci bodo osramočeni do kosti. A kaj je klerikalcu za sramoto, kaj za čast in poštenje! To mu je zadnja stvar na svetu.

Kakor so klerikalci v vsakem oziru sleparji ljudstva, tako so si tudi tukaj le s sleparstvom ohranili tako gotov mandat, ki ga je še prejšnji klerikalni kandidat dobil s skoro 1000 glasovi večine. Proti razširjevalcem takih laži in obrekovalcem naprednega kandidata se bo sodnijsko postopalo, toda ti niso toliko krivi kakor ona katoliška, čez vse katoliška gospoda, ki jim je poslala iz Ljubljane tako komando in satanski načrt, kako se mora slepariti.

Poglejte, ljudje, katoliški duhovniki, ki sede v vodstvu klerikalne stranke, so taki sleparji, katoliški duhovniki po farah, ki so razširjali laži, sleparili ljudi, so taki sleparji, zdaj pa **naj človek še kaj da na ime katoliško, še kaj da na duhovnika, ki je vedoma lagal, obrekoval in sleparil!**

S takimi ljudmi, ki teptajo ne le vsako poštenje, ki naravnost teptajo vse verske resnice, ni mogoče hoditi. Take sleparje je treba odstraniti, kajti cela Kranjska je zaradi njih postala mlakuža in gnojnica, iz katere smrdi do neba po osveti. Če se sploh more rabiti pri takih falotih besedo pošten, potem so ogrske volitve, ki se delajo z oboroženo silo, veliko poštenješe od naših. Tukaj veš, s kom se imaš boriti, pri naših klerikalcih, ki so pa satani, pa ne veš za smrdljivost, ki jo nenadoma izbruhnejo v zadnjem hipu in proti kateri si v zadnjem trenutku ne moreš pomagati.

Prav tako sleparstvo so pred leti vprizorili klerikalci proti Mazelletu, ko je bil belokranjski mandat za njih že skoro izgubljen, in zdaj pa proti Lavrenčiču na Notranjskem.

Vsaka sila do vremena! Ljudstvo samo bo nagnalo te ljudi v gnojnico, kamor spadajo, in to se bo kmalu zgodilo!

RAZGLED PO SVETU.

Delegacije.

V torek dopoldne so se pričele plenarne seje avstr. delegacije. Prvo sejo je otvoril ob 10. dopoldne predsednik grof Sylva Tarouca. Navzoča sta bila zunanji minister in ministrski predsednik. Delegat Vančk je predlagal, da naj se Avstrija potom mednarodne pogodbe z vsemi ostalimi evropskimi velesilami nevtralizira. Predlog je bil izročen odseku za zunanje zadeve. Med interpelacijami je omeniti interpelacijo delegata Ellenbogna zaradi persekucij časnikarjev v Bosni in Hercegovini. — Več socijalnih demokratov je interpeliralo radi krutega postopanja z vojaki. Delegacije so nato razpravljale o proračunu zunanjega ministrstva. Za referentom je govoril delegat Ellenbogen, ki se je obširno bavil z zunanjim položajem Avstro-Ogrske. Naglašal je, kako napačen in neutemeljen je optimizem grofa Berchtolda, ki govori o prijateljskem razmerju Avstro-Ogrske napram vsem sosednim državam. Dejstva kažejo ravno nasprotno. Povsod narašča sovraštvo napram Avstro-Ogrski. Zlasti se opaža to v Srbiji in drugih balkanskih državah. Rusija je Avstriji slej ko prej nenaklonjena. Francija se trudi zadržati Avstrijo na finančnem polju vrat. Niti pri zaveznikih nimamo nič zaslonbe, kakor to kažejo zadnje protiaustrijske demonstracije v vseh italijanskih mestih. Princ Schönauich-Carolath je v nemškem državnem zboru namignil, da bi Nemčija popolnoma mirno odpovedala Avstriji prijateljstvo. Govornik se bavi nato obširno z notranjimi zadevami Avstrije. Označi protinardno politiko Avstrije kot glavni vzrok avstrijske mizerije. Avstrijska vlada sama skrbi za to, da ne izgine iredentizem med manjšimi narodi v naši državi. Edina rešitev za Avstrijo je, da nadomesti sedanjo ustavo dežel z narodnostno avtonomijo. Končno govori o Kaizlovih spominih ter porabi to priliko za napade na uredbo ministrov-krajanov. Ta uredba ni samo nekaka preskrbovalnica, marveč naravnost institucija za ubijanje državljankega čuta pri vseh državnih uradnikih ter skrbi za to, da na odgovorna državna mesta ne pridejo zmožni uradniki, marveč edinole narodno prononsirani ljudje.

Avstrijska delegacija bo najbrže dne 27. maja, ogrska pa dne 28. maja končala svoja posvetovanja. Dne 30. maja se bosta vršili sklepni seji obeh delegacij.

Dr. Šviha pred sodiščem.

Kakor smo že poročali, je dr. Šviha, bivši državni poslanec češke narodno-socialne stranke in zaupnik policije, tožil odgovornega urednika »Narodnih Listov«, ker se ga je v tem časopisju prvič obdolžilo, da izdaja policiji važne stvari. Razprava je trajala več dni in zaslišanih je bilo nebroj prič. Končno se je porotnikom stavilo dvoje vprašanj: ali je odgovorni urednik kriv prestopka razžaljenja časti, ker je priobčil obdolžitev v listu, in ali je doprinesel dokaz resnice? Porotniki so prvo vprašanje soglasno zanikali in drugo soglasno potrdili, vsled česar je bil odgovorni urednik dr. Heller oproščen. S to oprostivijo je bil pa dr. Šviha vnovič obsojen in je njegova usoda kot politika zapечатena. Sicer se je vložila ničnostna pritožba, toda že se govori, da se je unaknila.

Gališki deželni maršal.

Cesar je imenoval poljskega konservativnega poslanca Nikolaja Niezabytowskega za gališkega deželnega maršala ter mu podelil obenem dostojanstvo tajnega svetnika.

Konkordat v Srbiji.

V Srbiji živi precej katoličanov, čez katere si je Avstrija lastila protektorat, da niso bili v verskih zadevah prikrajšani. Vsled tega je sklenila Srbija s papežem dogovor ali konkordat, da so katoličani ravnopravni in da ima tudi Srbija soodločevati o njih zadevah, ne pa kaka tuja država. V prvi vrsti je vsako vmešavanje kake tuje države popolnoma izključeno, kar velja tako za staro, kakor za novo Srbijo. Očitno je, da je ost naperjena proti Avstriji. V vprašanju staroslovenskega bogoslužja se je Srbija vdala ter sprejela latinsko bogoslužje. Knezoškof bo imel svoj sedež v Belgradu ter bo imel letnih prejemkov 16 tisoč dinarjev, škof v Skoplju pa bo dobival po 12.000 dinarjev. Poleg tega bo ustanovila srbska vlada v Belgradu katoliški seminar in ga vzdržavala na državne stroške. Tudi bo predložila vlada skupščini zakon o kongruui. Škofe bo postavljala papež po naročilu srbske vlade, župnike pa bo imenoval dotični škof. V velikih potezah je konkordat analogen onemu, ki ga je svoj čas sklenil Vatikan s Črno goro, v nekaterih točkah pa je za srbske katoličane še ugodnejši. Oba škofovska sedeža bosta zasedla dva dalmatinska duhovnika.

Revolucija v Albaniji.

Povodom novačenja v pokrajini Šiak je prišlo do resnih nemirov. Mohamedansko prebivalstvo je vladne odposlance napadilo. Oboroženi Mohamedanci korakajo proti Draču. Nad 3000 dobro oboroženih Albancev stoji že dve uri pred Dračem. Zasedli so vasi in pregnali kajmakame. V Draču vlada panika. Vlada je izdala ostre odredbe proti Albancem, nima pa moči, da bi te odredbe tudi izvedla.

Angleški listi poročajo, da bodo velesile izkrcale v Draču močne mednarodne mornariške oddelke. Položaj v Albaniji je za vlado skrajno kritičen. Bati se je celo za kneza.

»Frankfurter Zeitung« poroča, da bo Esad paša obtožen hudodelstva veleizdaje in da je dokazano, da je bil v zvezi s Parizom in Belgradom. Imel je namen zbrati okoli sebe milico, ki je bila določena, da vduši vstajo v Epiru in se z njeno pomočjo polasti vlade in knežjega prestola.

Vojnega ministra Esad pašo so spravili z njegovo ženo na avstro-ogrsko križarko »Szigetvar«, kjer ostane začasno knezu na razpolago. Aretacija Esad paše se je izvršila na zahtevo albanskega kneza, ker se je dognalo, da je on vprizoril zaroto proti knezu, da se polasti prestola in izkliče za albanskega kralja. Knez se je obrnil na zastopnika Avstro-Ogrske in Italije, ki sta dala takoj izkrcati moštvo vojnih ladij, vendar to moštvo ni stopilo v akcijo. Zjutraj se je vršil ljut boj med holandskim orožništvom in telesno stražo Esad paše. Streljali so na njegovo hišo. Že delj časa se je zbiralo v okolici Drača ljudstvo iz Tirane, kjer ima Esad paša velika posestva. O namerah teh mas ni bilo mogoče dobiti jasnosti, njih voditelji tudi niso hoteli ničesar pravega povedati. Končno so kmetje iz okolice Tirane zasedli celo neko vas v bližini Drača. Knežji dvor se je čutil ogroženega. Poleg tega se je imel boriti tudi z Epirci. Ko že ni bilo več videti nobenega izhoda, se je obrnil knez do poveljnikov avstro-ogrskih in italijanskih ladij ter zaprosil, da izkrcajo moštvo. Dne 18. maja zvečer je knez sprejel Esad pašo v avdijenci, ki je bila zelo burna. V tej avdijenci je baje ponudil Esad paša svojo demisijo. Kakih 5000 njegovih pristašev zunaj mesta in kakih 300 Albancev, ki so se nahajali v njegovi »palači«, je začelo z vstajo. Esad paša sam je včeraj zjutraj sprožil prvi strel proti knežji palači. Avstrijska obrežna baterija je odgovorila ter razrušila »palačo« Esad paše. Pri tem je bilo več oseb usmrčenih in ranjenih. Nato so avstrijske in italijanske vojne ladje izkrcale moštvo, ki je začelo oblegati razvaline Esadove bajte in je zasedlo mesto. Zahtevali so, da Esad paša odpusti svojo telesno stražo; ker pa tega ni hotel storiti, so ga obkolili in končno vjeli. Knežja dvojica je sedaj obdana od avstrijskih in italijanskih vojakov. Kakih 500 avstrijskih in italijanskih mornarjev je prevzelo stražo v knežji palači v Draču. Manjši oddelki stražijo inozemska poslaništva. Albanskega orožništva ni več v mestu. Z ozirom na naraščajočo nevoljo med ljudstvom, se bo izkrcalo te dni še več mornarjev. Avstrijski in italijanski vojaki imajo s seboj tudi več strojnih pušk. Kakor se zatrjuje, pričakujejo pred Dračem še več avstrijskih in italijanskih vojnih ladij.

Dogodki v Mehiki.

Mehikanskega predsednika Huerta čete so se pred Veracruzem uprle in ustrelile več častnikov, ki so se upirali, nastopiti proti vstašem. Nato so se uporni Huertovi vojaki pridružili četam vstaškega generala Zapate. Iz Veracruga in Mehike poročajo nadalje, da je za Huerto nevarnost vedno večja, da ga usmrte. Bati se je, da izbruhne v glavnem mestu popolna anarhija. Položaj mesta je skrajno kritičen. Vstaši stoje že pred mestom, kakih 5000 mož vstaških čet stoji 10 milj južno od mesta. Konstitucionalisti so v četrtek zasedli tudi Tuxpa. 500 mož močna garnizija je šla vstašem nasproti, vstaši pa so garnizijo premagali in jo pregnali v gore. Tudi Moncloven so vstaši zasedli ter so sedaj gospodarji cele železnice. Predsednik Zedinjenih držav pripravlja drugi ultimatum Huerti zaradi ameriškega konzula Sillemanna. Če odgovor ne bo dovoljen, bodo čete Zedinjenih držav, kakih 35.000 mož, prekoračile mejo. Vstaši so zavzeli pristanišče Tampico in zato bodo lahko dobivali orožje po morju.

Rumena nevarnost.

Iz Tokija poročajo, da vlada v japonskih vladnih krogih silno razburjenje nad govorom generalnega inspektorja angleške vojske Hamiltona, ki se je izrazil, da bo v kratkem prišlo v Tihem oceanu do silne vojne, ki bo odločila, ali bo vodilo bodočnost sveta rumeno ali belo plemo. Zdi se, da se angleško-japonska zveza ne bo več obnovila.

SLOVENIJA.

s **Državnozborna volitev na Notranjskem.** Uradni časopis poroča, da je dobil **samostojni kandidat Josip Lavrenčič** pri nadomestni državnozborni volitvi na Notranjskem 4223 glasov, klerikalec dr. L. Pogačnik pa 5130 glasov, poleg tega je bilo razcepljenih 25, neveljavnih 68 in praznih 253 glasovnic. S temi volitvami se pečamo na drugem mestu, pripomnimo pa le toliko, da gre en sam glas po deželi: Fejstranki, ki si ne more drugače pomagati kakor s podlimi, najgnusnejšimi sredstvi! Taka stranka, ki nima niti najmanj poštenja v sebi, tudi ne more obstajati, zato jo mora vrag, ki se njenega katoličanstva prav nič ne boji, prej ali slej vzeti. Ostudnost političnega boja od strani klerikalne stranke presega vse meje, vsako moralo in poštenje. To je, milo rečeno, najslabša ciganska svojat!

s **Nazadovanje klerikalcev na Notranjskem.** Samo z velikanskim lopovstvom so klerikalci pri volitvi na Notranjskem še zmagali, samo vsled tega velikanskega lopovstva so si ohranili za enkrat še večino. **Ko bi se bile volitve pošteno vršile, bi bil klerikalni kandidat padel, kakor je dolg in širok, a še tako, je zmagal**

samo z **malenkostno večino 346 glasov.** Kako strašno so nazadovali klerikalci, nam pričajo številke. Pri zadnji državnozborni volitvi je bil izvoljen dr. Žitnik. Ta je dobil 6559 glasov, dočim je bilo za dr. Novaka oddanih 1383 glasov, za Kopača 737, razcepljenih 334, neveljavnih 271, praznih pa 213 glasov. Žitnik je torej zmagal z večino 3621 glasov. — Pri zadnji deželnozborni volitvi je dobil dr. Pegan 5480 glasov, Gaspari 3106, praznih je bilo 291 in razveljavljenih 470 glasov. Dr. Pegan je torej zmagal še z večino 1613 glasov. — Pri torkovi volitvi pa je dobil dr. Pogačnik 5130 glasov, Lavrenčič 4223, razcepljenih je bilo 25 glasov, neveljavnih 68 in praznih 253 glasov. Dr. Pogačnik je torej zmagal samo z večino 346 glasov. Če pa pustimo razcepljene, neveljavne in prazne glasovnice na stran, vidimo, da je dr. Žitnik zmagal z večino 5176 glasov, dr. Pegan z večino 2374 glasov, dr. Pogačnik pa samo še z večino 907 glasov. Od večine 5176 glasov, so klerikalci tekoma par let padli na šibko večino 907 glasov. Od zadnjih državnozbornih volitev so torej klerikalci nazadovali za 4269 glasov. To je tako velikansko nazadovanje, da si hujšega ni mogoče predstavljati. In to nazadovanje bi bilo še večje in včerajšnja volitev bi bila končana s popolnim porazom, da niso klerikalci v zadnji uri vprizorili velikanske lopovščine. Zdaj si niso več mandata priborili, zdaj so mandat ukradli, a to jim ne prinese blagoslova, to se bo nad njimi maščevalo, kakor se maščujejo vsi taki grehi. Klerikalna stranka na Kranjskem ni vredna, da živi in doletela jo bo ista usoda, kakor vsako stranko, ki živi od izdajstva in prevare. Notranjska si je s torkovo volitvijo zopet osvetlila lice. Notranjci so bili dolgo let prvi na Slovenskem — zdaj postanejo to zopet. — Slava notranjski zavednosti!

s **Iz deželnega odbora.** Okrajni cestni odbori imajo pri deželnem melioracijskem zakladu dolga 20.000 K do 200.000 K. Naroča se jim, da te dolgove povrnejo potom najetja potrebnega posojila pri kakem denarnem zavodu. — Onim vasem v okrožju gravitacijskega vodovoda v Kočevje, katerih vodovod zaradi previsoke lege ne more dosežati, se dovoli brezplačno potrebni cement za gradbo kapnic. Zaradi onesnaženja Save po premogokopih v Zagorju in Trbovljah, kakor tudi po papirnici Leykam v Vevčah, se bo vršila nova komisijonalna razprava, na kateri bo deželni odbor v soglasju z lokalnimi faktorji z vso odločnostjo zahteval odpravo onesnaženja vode. — Dosedanja brv čez Ljubljano med prisil. delavnico in deželno bolnišnico se opusti, ker bo za promet zadoščal novi mestni most tik vojaškega oskrbovališča. — Na prošnjo »Slovenske Sokolske Zveze« bo deželni muzej ob zletnih dneh 15., 16. in 17. avgusta odprt vsak dan od 9. do 12. dopoldne in brezplačen obisk dovoljen vsem udeležnikom

zleta, ki se izkažejo z zletno legitimacijo. — Vinorejskega kongresa, ki se bo vršil septembra meseca v Gorici, se udeleži dežela po posebnem odposlanstvu; razstave naj bi se udeležile tudi večje vinorejske organizacije. Vinorejski zadrugi v Metliki se dovoli podpore 600 kron; župni cerkvi pri Sv. Katarini pa za nabavo orgelj 200 K.

s **Knjiga »Škof proti župniku«** še ni doživela druge izdaje, klerikalci pa so ji premenili ime že štirikrat. Posnemajo najbrže stare Žide, ki so preminjali imena osebam, ki so bile določene v posebne namene. Tudi gnadjivi škof Jeglič, krščen na ime Anton, si je mislil, da si pridobi vse drug sijaj na zunaj, ako privzame v svojo asistenco še svetnika Bonaventuro. Omenjeno knjigo so ozmerjali klerikalci najprej, da je laž, takoj na to, da je izmišljotina, tretjič, da so čenče, četrtič, da je štrerna. Škofov »Slovenec« hvali Boga, da v hudih in težkih urah vsaj jaz kakšno povem, ker, kam bi prišli, če bi mene ne imeli? Ker sem gnadjivemu škofu Bonaventuri in njegovim biričem vsikdar pokoren sluga, jim moram na vsa usta zopet kakšno povedati. Najpreje naj vzamejo milostno na znanje, da o dr. Šusteršičevem ministrskem sedežu jaz nisem pisal nikdar in sem tudi prepričan, da spada na ministrski fotelj le polnokaratni zastopnik, nikdar pa kaka 16% žindra. Kar se tiče novega napisa »Štrerna«, ki naj ga dobi knjiga »Škof proti župniku«, izjavljam odkritosrčno, da se strinjam s predlogom in priznavam, da je to res štrerna, zmedena štrerna, ki se ne da zlepa vravnati. Ni drugega sredstva, kakor na motovilo z njo, to naj se vrti, da pride spod, kar je sedaj zgoraj... Ker sem zaposlen po škofovem naročilu tudi pri »Bodeči Neži«, ne morem hitro na dan z vso stvarino, s katero razpolagam. **Danes javljam na kratko, da izide knjiga »Škof proti župniku« najbrže v nemškem, italijanskem, hrvaškem in češkem jeziku. Izide pa še neka druga knjiga, ki je ne bo pisal g. P. Svetlin, za katero pa zbirajo stvarino mnogi duhovniki, ki so z menoj vred prepričani o neizmerni škodljivosti, ki jo povzroča med nami uvajanje turških navad...** Vsaka slovenska hiša naj si nabavi poučno knjigo »Škof proti župniku«, ki se dobi v vsaki narodni knjigarni.

Anton Berce, župnik sorški.

s **Cvetni dan na korist družbe sv. Cirila in Metoda in »Branibora« bo dne 6. in 7. junija.** Ta teden se sestavi odbor najuglednejših narodnih dam in gospodov, ki bo vodil prireditvev. Odboru bo treba mnogo sotrudnic in sotrudnikov, zato pričakujemo, da se bo vsakdo, predvsem pa naše narodne gospodične, ki jih odbor povabi na sodelovanje, brezpogojno odzvale temu vabilu. Cvetni dan se priredi mesto namepravane slavnosti v proslavo 500letnice zadnjega vstoličenja koroških vojvod, ki povzroči mnogo stroškov, ne da bi donesla učinkovitih koristi narodni stvari, zlasti

pa narodno - obrambnemu delu, ki posebno v sedanjem času krvavo potrebuje izdatne gmotne podpore. Zato smo nadomestili prireditvev, ki bi samo požrla denar, s prireditvijo, ki bo gmotno podprla našo narodno - obrambno organizacijo! Nadomestili smo torej prireditvev idealnega pomena s prireditvijo realne vrednosti. Pričakujemo, da se bodo povsodi širom Slovenije osnovali odbori rodoljubnih dam in gospodov, ki bodo dne 6. in 7. junija nabirali prispevke za »Družbo sv. Cirila in Metoda« in za »Branibor«. Obe ti društvi se izpopolnjujeta protistransko in obe sta letos bolj kakor kdaj prej podpore potrebni.

s **Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih** razpisuje tudi za tekoče leto nekaj prostih mest v morskem hospicu v Gradežu. Pravico do teh mest imajo slabokrvni, rahitični in skrofulozni otroci v starosti od 6. do 12. leta, in sicer v prvi vrsti z dežele in če bi nedostajalo takih, tudi iz Ljubljane. Zdravljenje se prične začetkom julija in traja 70 dni. Z zdravniškimi in ubožnimi izpričevali opremljene prošnje je vposlati do 30. maja na predsedstvo društva.

s **Ustanove za invalide.** Društvo gospa Rdečega križa za Kranjsko odda letos 12 ustanov za vojaške invalide po 79 K 80 vin., dalje 12 ustanov po 40 K za revne vdove in sirote po ranjenih vojaki ter 8 ustanov po 40 K za uboge vojaške sirote. Podrobnosti so razvidne iz vladnega razpisa, ki je javno nabit na mestnem magistratu.

s **Zavarovanje izseljencev.** Že nekoliko časa priporočajo agentje izseljencem v Ameriko, da naj se istočasno z nakupom vožnega listka za ladjo zavarujejo proti temu, da bi jim morda ameriške priseljenski oblasti ubranile vstop v ondotno ozemlje, in priporočajo, da jim v ta namen vplačajo poleg cene za vožni listek za ladjo, še nadaljni znesek kot zavarovalno premijo. V kolikor se glasi pogodba na povračilo vožnega listka za nazaj, pomeni tako zavarovanje zavarovanca, ker nosijo te stroške že na podlagi posameznih prekomorskih izseljeniških postav dotične paroplovne družbe. Če se pa sklene zavarovalna pogodba, kakor se je to ugotovilo pri neki inozemski družbi, tako, da se zavarovalnina izplača, kadar se dokaže, da se izseljenca ni zavrnilo zaradi kršenja izseljeniške postave, tedaj se je potnik zavaroval proti nevarnosti, ki se sploh nikdar ne more udejstvovati; kajti zavrnejo ga pač na podlagi obstoječih izseljeniških predpisov, oziroma bo pač komaj možen dokaz, da ga niso zavrnilo na podlagi teh predpisov. Vidi se tedaj, da sklepanje takih zavarovalnih pogodb navadno pomeni hudobno varanje izseljencev. Izseljence tedaj prav nujno svarimo v njihovem lastnem interesu pred sklepanjem takih, popolnoma brezpomembnih in ničvrednih zavarovalnih pogodb.

s **Vprašajte se** pri vsakem blagu, predno ga kupite, po njegovi kakovosti in po njegovem izviru in kupujte samo najboljše blago domačega izvira, kakor je n. pr. Kolinska kavna primes. Ta kavni pridelek, izdelek naše domače Kolinske tovarne kavnih primesi v Ljubljani, si je po pravici pridobil ime najboljšega kavnega pridatka. Vse naše gospodinje so z njim najbolj zadovoljne. Tudi mi ga kot izvrstno domače blago najtopleje priporočamo.

s **Človeška dolžnost** je, vedno opozarjati na to, da nikomur ni treba, se dati mučiti od revmatizma, protina, ischiasa, podagre, trganja, bodenja itd. Po izrekih številnih zdravnikov pri bolečinah te vrste Fellerjev rastlinski esenčni fluid z zn. »Elsa - fluid« takoj utolaži bolečine, miri, poživlja in osvežuje. 12 steklenic tega slovitega domačega sredstva razpošilja franco za 5 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 318 (Hrvaško). Potrebno je, paziti vedno na ime »Feller« in znamko »Elsa - fluid«, ker so tudi ponaredbe, ki seveda nimajo vrednosti. Tudi Fellerjeve odvajalne »Elsa - kroglice«, 6 škatlic za 4 krone frako, bi morali vselej zraven naročiti.

LJUBLJANSKA OKOLICA.

Ij **V Spodnji Šiški** je umrl posestnik in trgovec Janez Z o r m a n v starosti 63 let. Pogreb je bil prav lep, ker so prišli prijatelji in znanci od vseh strani. Naj v miru počiva!

Ij **Velik požar v Grosupljem.** V nedeljo ponoči je začelo goreti pri posestniku Jakobu Štruklju, po domače Feltarju, ob glavni cesti. Ogenj je uničil tri gospodarska poslopja, tudi hiša je precej poškodovana, vendar so jo pa še pravočasno mogli rešiti. Značilno je, da je Štruklju pred kratkim neki neznanec zrezal streho pri koleslju. Iz tega sklepa, da je tudi ogenj nekdo iz maščevalnosti zanetil.

DOLENJSKE NOVICE.

d **Belokranjska železnica.** Priprave za otvoritveno slavnost so v polnem tiru, posebno se pripravlja Metlika, Černomelj in Novo mesto, da kolikor mogoče slavnostno pozdravi odlične goste in prvi vlak. Pripravljalni odbor je razposlal na županstva ob progi Ljubljana - Novo mesto oklic, v katerem jih naproša, da naj na dan 25. maja t. l., zjutraj med 7. in 9. uro okrase hišni posestniki ob železniški progi svoja poslopja s slovenskimi zastavami. Slavnostni vlak odhaja iz Ljubljane v ponedeljek okolu četrta na 8. zjutraj. V Novem mestu se vrši blagoslovljenje, katerega bo izvršil ljubljanski knezoškof dr. Jeglič. V Metliki je daljši premor in prirede Metličani veliko ljudsko slavnost, od vseh strani se udeleže Belokranjci v na-

rodnih nošah. Tudi Vlasi in Bojanci se udeležijo tega slavja; v Črnomlju se vrši velik slavnostni banket in spreved narodnih skupin.

d Iz Litije. Kandidat za deželnozborsko volitev Oroslav Bric. Takozvana S. L. S. postavlja za nadomestno deželnozborsko volitev v kmečki skupini litijskega župana — Jurja Brica. Kakor je nam znano, mu je to čast samo šmartinski dekan naklonil. »Slovenec« mu je pel slavo, da je mož trd značaj (tudi butica je trda). On je zvest bojevnik, je premagal liberalno trdnjavo občino Litijo in nato so ga zbrali za župana. Potrebno se nam zdi, da ta »trd značaj« malo bližje pogledamo. Bric je po poklicu pek, kakor je že »Slovenski Dom« omenil: »doktor Žemlja«. Ta mož nima niti pojma, kaj je kmetijstvo, razume se samo na žemlje in na nočne posode. Tu vidimo, da takega poslanca ne moremo mi kmetje voliti, kakor je Jurče Bricev. Do danes še tudi ni niti posestnik, vse, kar je, ki ga dela sposobnega za kandidata, je klečeplastvo pred dekanom Riharjem. Dekan Rihar vidi v Bricu pokornega psička, ki slepo drvi, kamor ga pošlje. In le take kučke vsiljuje nam kmetom za poslance. Ne rekli bi še prav nič, če bi S. L. S. postavila za kandidata kmeta. Kljub temu, da bi bila taka ničla, kakor je doktor žemlja, in obenem častni član »nočne posode«, bi imeli vsaj vendar edino tolažbo in zavest, da razume na kmetijstvo in da bo mogoče vendar le včasih odprl usta v prid kmeta. Oseba Brica pa nam ne jamči niti prvega, niti drugega ne. Zato pa moramo gledati vsi treznomisleči kmetje, da gremo v boj proti možu, ki ni vreden našega zaupanja. Tudi moramo omeniti, da je v deželnem zboru 11 deželnih poslancev Nemcev, ki se dosledno poslužujejo nemščine v svojih govorih v deželnem zboru. — **Za trdno nam pa je znano, da Jurče Bricev ne zna niti stavka nemško govoriti.** Torej z eno besedo: on ne razume besede nemščine. Obsebi je umevno, da ne bo mogel Bric slediti v deželnem zboru govorom Nemcev, ker jih ne bo razumel, in lahko se zna pripetiti, da ga bodo zasmehovali njega in tudi naš slovenski čut — in na vse to bo moral molče iti preko teh žalitev in pustiti bo moral, hočeš ali nočeš, da se bo žalil naš slovenski narod. S. L. S. nam vsiljuje človeka, ki niti zmožen ni, da bi z našimi nasprotniki lahko bil boj. Klerikalcem je pač vse eno, je-li ta ali oni za štafažo v deželnem zboru. Glavno, kar zahtevajo, je to, da slepo kima, kadar zine dr. Šusteršič, dr. Lampe ali dr. Krek. Kajti te veličine so danes na Kranjskem največji kmetje — in ti delajo v prid kmečkega ljudstva... Vidimo tu in tam, kako trda gre nam kmetom, kmetija za kmetijo propada, naš kmet beži v Ameriko, na Nemško in v premogokope. In zakaj vse to? Zato, ker nas kmete vodijo farji, doktorji in še drugi, ki se ne razumejo na naš kmečki stan prav nič. Do danes

samo sami sebi prepuščeni, duhovniki z dr. Šusteršičem vred se iz nas norčujejo ter nas izmzgavajo do krvi. Z našimi žulji si kupujejo graščine in tovarne. V zasmeh naši nevednosti nam postavijo kandidata kot je Bric. Vprašamo vas, volilckmete, smemo li tak udarec v lice mirno prenesti? Bric je znan tudi, kako je pred leti na mirne izletnike raz okna svojega stanovanja metal odpadke »nočne posode« in to v pozni nočni uri. Bil je v preiskavi in takrat je bil ravno izvoljen za župana. Seveda, če bi Bric bil obsojen, bi danes ne bil župan. Preiskava je dognala, da je Bric kriv in dobil je že obtožnico. Videl je, da se tukaj ne bo dobro izteklo za njega. Zadnji trenotek se je njegova lastna mati žrtvovala ter se pustila mesto sina obsoditi. (Morda izvira iz tega, da mu oče noče posestva izročiti!?) Res je lepo, da ima mati tako ljubezen do svojega rodnega sina, da se žrtvuje toliko in se pusti obsoditi, samo da je sin dosegel čast župana. Nehvaležno pa je od sina, da tira staro ženico, ki mu je rodna mati, ki mu je dala življenje — v zapor. Bric ni imel takrat usmiljenega srca niti do rodne svoje matere in preko njene sramote je moral korakati na županski stol. Človek, ki je tako častihlepen, da v častihlepnosti oslepi, **ne more imeti pri nas kmetih zaupanja.** — Tak značaj nam vsiljuje S. L. S. za poslance in »Slovenec«, v katerega posvečeni duhovniki pišejo, piše, **da je »trd značaj«, »vstrajen bojevnik«, »zadal že dosti smrtnih udarcev liberalni stranki«, »vzoren katoliški mož« itd.** Kmetje litijskega okraja poznamo prav dobro Brica in zato smo se odločili poročati o njem, da boste še vi kmetje iz drugih okrajev, n. pr. radeški, mokronoški, trebenjski, višnjegorski in žužemberški vedeli, kakšnega kandidata nam vsiljuje farovška stranka. — Dolžnost nas poštenih kmetov je, da delamo proti Bricu, vsak zaveden kmet naj že danes agitira proti »doktor žemlja« in le s tem homo dosegli, da Bric ne bo izvoljen, pač pa **naš pravi kmečki kandidat**, ki se vam bo v kratkem javil. — Pripravimo se za resno delo in pokažimo stranki ljudskih sleparjev, da se ne damo za nos voditi. Ker že sami pristaši S. L. S. niso bili v Ljubljani za Brica, torej tudi mi ne moremo biti za tako ničlo kot je Bric. Tudi afera z »nočno posodo« ga nikakor ne priporoča za poslance.

d Iz Novega mesta. Prvo majnikovo nedeljo so imeli naši tercijali in tercijalke v frančiškanski cerkvi svoj mesečni shod. Kaj bi nas to brigalo, da nas ni pater Pavel na prižnici tako milo, tako ljubeznivo, tako čisto v duhu kot jagnje ponižnega Kristusa, ta-le njegov namestnik v frančiškanski kuti prosil, naj ga vendar zopet malo počastimo v »cajtengah«. Toliko, da sveti mož, ki mu manjka samo še patra Fridolina in Metoda nedolžnostni »šein« do pravega svetnika, ni iz svoje častitljive kože skočil iz prižnice doli na brumne ter-

cijalke, tako se je navduševal za brezverske cajtenge. In tiste, ki jih prišlejo, bi bil najraje same prekipeče krščanske ljubezni na svoja drhteča prsa pritisnil, ko bi ga ti vrage le šli poslušat. Ampak to je hudič, da so ravno te duše, ki »brezverske cajtenge« pišejo, tako prokleta nehvaležne, da ne gredo takega svetnika poslušat kakor je pater Pavel. To ni lepo, in lepo ni to od njih, pa je! O, koliko bi se lahko naučili od patra Pavla! Tako na primer, kako je treba na božjo pot hoditi, da je grešna duša deležna popolnih odpustkov. Vidite, pater Pavel vam daje lep vzgled iz svoje lastne skušnje. Tam, ne daleč od mesta ob levem bregu naše Krke stoji prijazna vasica, kjer se bojda sami Rimljani že ob Kristusovem času imeli svojo opekarno. In pater Pavel, ki se ne peča samo z raziskavanjem vprašanja, katera tercijalka bi imela za njegov bolehnih želodček boljšega zdravila, ki ga najraje sprejema v podobi svetlih kronc, ampak ki rad brska tudi po starinah, je začel v tej vasi študirati rimsko zgodovino. Ali pri tem delu se je ljubi Bog spomnil svojih besed, ki jih je izgovoril že v raju, ko je rekel proti samotnemu Adamu: Človeku ni dobro samemu biti na svetu. Ker brez božje volje niti las ne pade iz naših butic, je brzkone bila le božja volja, da je pater Pavel pri svojem študiranju rimske zgodovine dobil — pomočnico. Fest punca, pa taka! Ker je Marijina devica, je samo ob sebi umevno, da je zavarovana pred vako skušnjavo; tudi če se še v lepšega patrčka zaljubi kakor je pater Pavel, in on je zavber fant, to stoji pribito. Punca sicer ni več tako mlada, ampak za Pavla je ravno še prav. Ko mu je dopovedala, da bi v vasi zastoj iskal opeke iz rimske dobe, ker take poganske stvari ne spadajo v krščansko vas, je Pavel sklenil, da punco še bolj vtrdi v paragrafih, ki jih mora vsak pravi tercijal na pamet vedeti. Prečinski župnik, ki je duhovni oče te Marijine hčere, za take malekosti nima časa. Kot pravi namestnik tistega, ki je tožil, da nima ne toliko svojega, kamor bi svojo trudno glavo položil, se namreč prečinski Tone raje peča z voli in kravami, za katere kaže več talenta, kakor za dušno pašo svojih vernih ovčic. Zato se je pater Pavel tem raje oprijel svoje dolžnosti kot tercijalski pater, da to punco temeljito pouči, česar dotlej še ni znala. Punca je v naukih iz ust pobožnega Pavla silno napredovala. In tako hvaležna je bila svojemu duhovnemu učeniku, da mu je vse znesla, kar je bilo kaj boljšega pri hiši za prigrizek. Pater Pavel — to sem vam pozabil že preje povedati — je namreč velik revček. Novomeški samostan je tako reven, da sploh vsi patri stradajo, tudi pater Pavel dobi komaj toliko, da za silo živi. (Kdor ne verjame, naj gre enkrat v samostansko jedilnico pogledat.) Kdo mu naj zameri, če hodi po mestu okoli dekel jokati, kakšen revež je, vedno suh in prazen. In katero žensko srce bi bilo tako trdo, da bi se

pred svitlimi solzami takega živega svetnika ne omehčalo. Dekle navadno niso bogate, ampak kar imajo prilhranjenih kronc, to rade »ofrajo« v tak božji namen. Hudobni ljudje, kakor so ti, ki v »cajtenge« dajejo, sicer pravijo, da so novomeške dekle neumne, če katera daruje patru Pavlu le ficek, ker je kutarski fant sit do grla in včasih še čez, denarja pa ima več kot vse novomeške dekle skupaj — vendar ljudje božji, kdo bo na take hudobne jezike kaj dal? Za nas prave kristjane je in ostane resnica, da je pater Pavel revček in zasluži, da ga podpiramo na vse pomagaje. Kdo bi pa liberalce kar iz prižnice v pekel k hudiču pošiljal, če bi patra Pavla ne bilo? Torej to, da je pater Pavel velik revček ne samo na duhu, ampak tudi drugače, je vedela tudi ona punca, doma iz vasi ob Krki, kjer so svoj čas Rimljani opeko žgali; če je niso, jim zdaj ne morem več pomagati. Ko je pater Pavel svojo punco (to se razume Marijino hčerko) tako daleč izvežbal, da je bila pripravljena mu vse žrtvovati, je predlagal, da napravi še maturo. Brez mature danes še v davkarijo ne prideš, kaj še le v raj, kakor ga je pater Pavel puncu obljubil. Ker je pa — to smo že zgoraj videli, pater Pavel revež, je predlagal: ti kupiš za naju oba vozne listke, preskrbiš tudi kaj za pod zobe in za grlo (to pa samo zase, jaz ne pijem, če nisem sam), no, jaz bom gori pri Mariji Pomagaj na Zaplazi sv. mašo daroval. Ker si tako pridna, ne bom zanjo nič računat. Punci se je ta predlog strašno dopadel. Moralo je biti že lepega in vročega dne, zakaj punca se je pod težo jerbasa ali v čem je že nesla, na božjo pot polno najboljših jedi, tako potila, da ji je, pomislite, med potjo prišlo — slabo. Kako jo je pater Pavel zdravil, o tem kaj več prihodnjič. Za danes upam, da bo Pavelčku postreženo, ker je tako strašno želel, da pride zopet v »cajtenge«.

d Iz Prečine. Ljubi »Dol. Novičarji!« Naznanjamo vam veselo vest, da eden naših mož, ki je naročen na »Slov. Dom«, zopet ni dobil odveze in sicer samo za to ne, ker je patru frančiškani v obraz povedal, da preje ne opusti »Slov. Doma«, kakor ko se bo list sam opustil, ali pa, če mož umre. Če ste zopet radovedni, kdo je bil ta mož, vprašajte tistega, precej rejenega patra, ki ima svojo spovednico v zakristiji frančiškanskega samostana v Novem mestu. Več pa boste prihodnjič lahko tudi od nas zvedeli.

d Iz Prečine. Strašno čudna reč je to, Naši gospodje tako prepovedujejo, ljudje božji, nikar ne berite »brezverskih« listov, če nočete, da vas vse skupaj vrag ne vzame, pa glejte, kaj to pomaga. Nič! Sami ti gospodje, ki druge v pekel pošiljajo, sami največ greše prav zaradi tega greha. Sami tako radi preberejo posebno naš »Slovenski Dom«, da se dostikrat, če je kaj »boljšega« iz Prečine, kar trgajo za list. Gospodje, ali boste tudi vi v pekel prišli

in sicer najbolj na dno, da nam boste za podzglavje, da nas ne bo preveč tiščalo, če bo še kaj več tako dobro rejenih, kot je naš gospod Tonček. Kaplana moramo še malo bolj zrediti, vsaj to razumemo, od nas ni še nobeden prekumeren stran odšel. Pa brez šale, gospodje. Če nam grozite, da bomo zaradi »Slov. Doma« pogubljeni, morate biti vsi popreje, ker se sami sebe ne ubogate. Kako morete od nas zahtevati, da vas v tem oziru, kar se tiče branja časopisov, ubogamo, če pa vidimo, kako slab vzgled nam dajete? Ali zato pa nikakor nismo hudi na vas. O ne, bog obvari! Nasprotno, še hvaležni smo vam. Zakaj ravno na tem, da vi sami na svoje grožnje o pogubljenju nič ne daste, ravno na tem spoznamo, da nas hočete le strahiti kot otroke z bavbavom. In zato smo se, kar se tiče branja »Slov. Doma«, čisto pomirili. Vpitje in razsajajte in grozite kakor hočete in s čimer hočete, magari s samim belcebubom, mi imamo to vse skupaj za prazen bavbav. Še dolenjekamenški Malarituši, ki so ja dovolj črni, da bolj še zamorci ne morejo biti, še ti vam na vse vaše grožnje žvižgajo. Pa še več kot žvižgajo, le vprašajte jih!

d Škocijan pri Mokronogu. Zadnji čas kar mrgoli pri nas špeceljnov, volunov in denuncijantov, tako, da so tožbe in obsodbe na dnevnem redu. Ne vemo, če sličen sistem našim klerikalcem kaj hasne, a previdnosti ne sme manjkati, kajti za vsakim voglom, pod vsakim oknom, v družbi po gostilnah, povsod in vsikdar imajo stene ušesa. Nikjer nisi več varen ovaduhov. — Vsemu, kar je naprednega, so farji napovedali neizogiben boj. Njih ideal je vse liberalce vtopiti v žlici vode. Pri takem poslu so seveda smešni, a iz vsega se zrcali ona podla duša, ki jo hrani pokvarjen duhovnik. Zato zob za zob! Proglasili so skrajni bojkot napram liberalcem. Iz prižnice nedeljo za nedeljo obdelujejo gostilničarje, rote farane, da za božjo voljo naj ne hodijo v gostilne. Javno oznanjajo bojkot trgovcem in sploh obrtnikom. Pogin! Anathema! to je njih bojni klic proti liberalcem! Kako dolgo bomo to besno sovražstvo plačevali z dobrim? Niso vam prizadali že dovolj sitnosti? Vam ne kličejo dan za dnem bojkot ter vas hočejo uničiti? Niso že zastrupili vse družabno življenje? Ne hujskajo otroke proti staršem, ženo proti možu? Ne vtaknejo nos v vsako zadevo, v vsak vaš korak? Kako dolgo boste še to mirno gledali? Ali je far mar bog, ali je mar Škrbec od boga poslan, da vodi škodoželjno strankarstvo, da razdira zakonsko srečo in mir? Ne vidite, ne čutite, kako vam zastrupljajo vašo mladino? Kako vzgajajo čukce v tatove, pretepače, ponočnjake in postopače? Kako dolgo še? Može! Bodimo dosledni! Neizprosni v boju napram klerikalcem, zakaj uničiti slepo zaupanje v duhovnika, izbiti kmetu iz glave, da ni politikujoč far od boga poslan, pognati ga z nezaupanjem nazaj v

cerkev, kamor spada, čez noč se bo preokrenilo, to je sredstvo, da bo čez noč zasijalo solnce svobode. Dalje! Kamor zahajajo ovaduhi, kakor je organitek in Zupetov Hanze v gostilno, ognite se jih, ker niste več varni svobodnega govorjenja. Kdo stika in prisluškuje in denuncira? Organist! Kdo je v farovž pri volitvah še goriko nesel, da bo neki obrtnik liberalno volil? Zupetov Hanze! Kdo se je bahal in lagal po Mokronogu, da v Škocijanu hasardirajo, pa menda ne z »betlom«? Kdo drugi kot Hanze? Kdo drugi prenaša pošete od hiše do hiše in dela zdražbe kot Hanze? Kar se zgodi tajnega, ali ne nese Hanze ali v farovž ali svojemu prijatelju organistku? »Der grösste Schuft im ganzen Land, das ist und bleibt der Denunziant!« zato ven s takimi nesramneži, družaben bojkot vsemu, kar smrdi po klerikalnem gnoju! Kamor zahaja klerikalec in denuncijant, tam ne sme biti za poštenega liberalca prostora. Kdor klerikalno diši, kdor se brati s klerikalci, ta ni naš — ignorirjamo ga! Kdor prisluškuje, denuncira, raznaša pošete, napodite ga kot cucka z mokro cunjjo! Današnji boj za življenje zahteva celega moža, poštenjaka od nog do glave. Zato proč s polovičarstvom, proč z metlami! Kdor ni možak, značaj, poštenjak, komur je ideal frakelj »Hladnika« ali »Šusteršiča«, ta ni za današnje resno življenje. Zato iztrebimo, preberimo vrste, ker dovolj nas je, da se zoperstavimo proti farški komandi in slepariji, da vržemo njih bojkot v nič in poteptamo v prah med staro šaro polovičarje in denuncijante. Zato na delo, ker resnobni so dnovi, da nas pri volitvah ne bodo dobili nepripravljene in nas izdajali!

Antikrist.

d Iz Mirnske doline. Knjižica »Škof proti župniku« se je razširila tudi med nas priprosto in kmečko ljudstvo. Ljudje čitajo, se pogovarjajo, premišlujejo in zmagujejo z ramami. Pravijo, ali je mogla v resnici poroditi slovenska, oziroma kranjska mati sina, ki bi mogel storiti kaj enakega kot je tukaj zabeleženo, kar je počel ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič s povsod znanim in spoštovanim župnikom Antonom Bercetom, župnikom v Sori pri Medvodah, v 19. stoletju po Kr. r. Pribito, verjetno potrjeno in od vseh pametnih ljudi pripoznano je, da je to resnica, ne pa čenče. Oglejmo si našo ljubljansko knezoškofijo in premislimo, kako se nam vernim kristjanom godi, odkar nas vlada ta Anton Bonaventura Jeglič. Mlekozobni kaplani imajo v rokah denarne zavode, posojilnice, mlekarne, raznovrstna društva, s katerimi izkoriščajo v sedanji gospodarski krizi ljudi do zadnjega vinarja. Stare kmete hočejo učiti umno živinorejo in kmetijstvo, mlado ljudstvo napeljujejo na svojo vrv in vse to na škofov pritisk. Gorje bodi kranjskemu duhovniku, če se ne ukloni škofovim ukazom! Ljudstvo spoznava, od kod izhaja vse to, in tudi ve, da samo

od škofa. Njegovi pastirski listi se vrte okoli politike, potem pa jih prebirajo razni Štrajharji in s smehom na prižnici še zraven sami dodado gostobesedne izraze. Pred volitvijo pride pa še v poštev vera, cerkev, Bog, Jezus Kristus in smrtni greh. Ljudstvo je zbegano in ostrašeno, versko napol zblaznelo, ni čuda, da je vsled volitev dežela Kranjska na robu propada. Iz knjižice »Škof proti župniku« bo pa vsak spoznal, da je škof zavijač in preganjalec poštenega duhovnika. Enaka knjižica bi se lohka napisala »Župnik Anton Kocijančič proti organistom«, katere ta vabi na Mirno in jih zopet preganja proč. Prevzvišenemu je vse znano, da je zadnji organist v Mirni že osem mesecev brez službe in sicer s 6 ali 7 otroci. Z jako dobrimi izpričevali ne more dobiti službe. Le tako naprej, po delih vas bodo spoznali! Kranjska duhovščina razbija raz lece, da je pomanjkanje duhovnikov, da je sto kaplanov premalo, da so temu krivi liberalci, brezverci itd. Dobro, le tako naprej! Vsak bogoslovec in kdor želi iti študirat bogoslovje, naj si natanko prebere to knjižico »Škof proti župniku«. Videl bo, kaj ga čaka. Kletve, jeze, sovraštva pa ni krivo verno kranjsko ljudstvo, ampak pritisk od zgoraj na duhovščino. Ni ga človeka med priprostim ljudstvom na deželi, ki bi zaničeval duhovnike, če bi tako ne postopali kot postopajo. Iz prižnice se ne čuje drugega kot politika. Hvalijo se tretjeredniki, Marijina družba, čuki. Stari možje, največji prijatelji prejšnje duhovščine, so pa pri vas liberalci, brezverci, pijanci itd. Svetuje se vam, da svarite ljudstvo kot so svarili vaši predniki; smrtni greh naj bo prešestovanje, ne pa čitanje naprednih listov. Glejte, da ne boste delali ovire poštenim ljudem pri botrinji, da jih ne boste odganjali, če je naročen na napredne časopise, in da ne bo v fari osem mesecev star jud, kakor v Št. Rupertu na Dolenjskem. Kadar bi duhovščina ljudi učila kot nekdanje čase, ne bo toliko nesrečnih slučajev pri zakonskih ženah, ki imajo može v Ameriki in v kaznilnici. Od kod to? Je li od liberalcev? Potem pa naj poreče kdo, da se piše po naprednih časopisih zoper vero, škofo, duhovnike itd. To ni res, res je pa, da še nikdar ni kranjska duhovščina kmetu imela toliko za norca kot sedaj. Kmet, delavec, zdrami se!

Kmet z dežele.

GORENJSKE NOVICE.

g Aretacija konjskega tatu. Dne 5. maja okrog polnoči je bila ukradena posestniku Janezu Ogrinu iz Stoba pri Domžalah iz nezaklenjenega hleva za živino kobilica. Dne 8. maja je orožništvo aretiralo konjskega tatu v Št. Jurju pri Taborju v osebi 32letnega kajzarjevega sina Antona Blatnika, ki kobile slučajno še ni prodal. Orožništvo je izročilo Blatnika okrajnemu sodišču.

g Nenadna smrt. Dne 11. maja je šel 50letni dninar Jože Vidmar iz Selc s hlapcem po drva v gozd. Med potjo mu je nenadoma postalo slabo, Vidmar je sedel in izdihnil. Mož je prišel isti dan iz deželne bolnišnice v Ljubljani, kjer je bil operiran. Kljub zdravniški prepovedi je pil kakor po navadi žganje, kar je bilo najbrže vzrok njegove nenadne smrti.

g Utonila. Frančiško Flere iz Domžal je napadla pri pranju ob potoku božjast. Padla je v vodo in utonila.

g Nesreča ali samomor. Dne 14. maja zjutraj so našli 25letnega tovarniškega delavca Franceta Jenka iz Mavčič v kranjskem okraju, ne daleč od tovarne na Savi v reki Savi mrtvega. Jenko je prejšnji dan potegnil v tovarni svojo plačo, nakar je popival v neki gostilni na Savi. Gostilno je zapustil precej vinjen okrog 8. zvečer. Doslej se še ne ve, ali gre v tem slučaju za samomor, ali za nesrečo.

g Samomor. Dne 17. t. m. se je ustrelil v Javorniku posestnik in mesar Lovrenc Pristavec, p. d. Pernus. Izvršil je samomor baje zaradi slabih gospodarskih razmer. Pred enim letom se je njegov sin v neki gostilni v Otočah ustrelil.

g Truplo je našel. Dne 8. maja je našel neki delavec iz Zaboršta pri regulaciji Bistrice na levem savskem bregu žensko truplo, ki je bilo oblečeno v moder, z belimi pikami posejan, raztrgan jopič in v belo, kratko in dobro srajco. Mrtva ženska je srednje velikosti, suha, 40 do 45 let stara, desno oko ji manjka, v zgornji čeljusti ima dva, v spodnji pa šest zob. — Truplo je ležalo kake štiri mesece v vodi. Radi trohnelosti ni mogla sodna obdukcija konstatirati, ali gre tu za samomor, ali za umor. Identitete ženske, ki so jo našli, še niso mogli dognati.

Častiti volilci notranjskega volilnega okraja.

Iskreno se Vam zahvaljujem za to, da je 4223 mož med Vami združilo svoje glasove na moje ime. Štejem si v čast, da ste v tolikem številu nastopili za me vključ silnemu pritisku in lažem vladajoče stranke vključ temu, da je cerkvena in deželna oblast nastopila proti notranjskemu ljudstvu, ki je na Dunaj hotelo poslati domačina kot zastopnika.

Še enkrat je spomočjo brezprimernih volilnih laži in sleparstev zmagala stranka ljudskih nasprotnikov, ki nam je naložila 1.600.000 K novih deželnih doklad. Vaš možati nastop bode po vsej slovenski domovini potrdil živahni odmev, dokler se slovenski kmet ne otrese svojih škodljivcev.

Naprej v daljni boj do končne zmage!

POSTOJNA, dne 22. maja 1914.

Josip Lavrenčič,
župan v Postojni.

NOTRANJSKE NOVICE.

n Dolenji Logatec. Dne 17. maja se je vršil v Logatcu redni občni zbor mlekarške in sirarske zadruga in nekako mirno je prišlo do 5. točke, namreč do nadomestne volitve v odbor. Pri tem je udeležen naš župan Remc, ki je bil do sedaj za tajnika. Sam in njegovi pristaši so že mislili, da bo kar tako tebi in meni nič ostal še za naprej, a glej ga spaka: Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. Pred kakimi tremi leti je bilo na občnem zboru sklenjeno in to je ravno naš Remc predlagal, da se vsi oni, ki nimajo nobene krave, čeravno so zadružniki in že eno leto niso prinesli nobenega mleka v mlekarno, morajo po sklepu občnega zbora izključiti iz mlekarške zadruga. In res se je po tem sklepu nekaj zadružnikov izključilo. Kako je takrat naš gospod Remc nespodobno govoril in delal nesramne dovtipe, nas je sram povedati. Razni zadružniki se tega še dobro spominjajo, kaj je takrat govoril. Danes je pa prišel sam v tak položaj, da nima kravce in je tudi ne bo več imel. Zato smo mu kar z mirno vestjo lahko povedali v brk, da kakor je on nahrulil one, ki takrat niso imeli kravce, veljajo sedaj tudi zanj one nesramne psovke, ki si jih je on takrat iz umazanih ust privoščil. Na vse to ni mogel drugega odgovoriti, nego da je vstal in svojim backom zapovedujoče namignil, naj mu pomagajo iz zadrege. Najbolj je pa pritiskal g. Fizika, a ni šlo drugače, da je moral gosp. predsednik Mulej zaključiti občni zbor in naznaniti zadružnikom, da se občni zbor nadaljuje tekom 14 dni. Med tem časom si bomo pa že priskrbeli gotova in potrebna sredstva, da bomo našega Remca pihnil od tajništva. Najbolj pa obžalujemo našega gosp. predsednika Muleja, ki je na njem vendar nekaj inteligence, zato ga imamo za vrednega in sposobnega, da je mlekarški predsednik. Ker je od Remca popolnoma neodvisen, je vendar tak slabič, da se pusti od Remca vplivati. Povemo mu, da je ravno ta njegov največji nasprotnik, česar se lahko še sam spominja. Kako so se ravno Remc in njegovi pristaši trudili, da bi ne bil Mulej predsednik; da pa je postal to, se ima pa edinole pristašem naše stranke zahvaliti. — V e č z a d r u ž n i k o v.

n Dolenji Logatec. Naši klerikalci in poleg teh še neke tem enake osebe imajo te nečedne lastnosti, da si radi prisvoje kako občinsko zemljišče. Na tako zemljišče razkladajo par let drva ali gnoj, potem ga ograde in trde, da je to njih lastnina. Takih slučajev je pri nas na stotine, pa se za to ne zmeni živa duša, marveč si vsakdo zase misli, da roka umije roko, obe pa cel obraz. In tako se je nedavno zgodil slučaj, da je mož, pristaš slovenske ljudske stranke z vednostjo gosp. župana postavil prašičji hlev popolnoma na občinsko cesto. Če bi na Kranjskem imeli tako ure-

jeni občinski volilni red, kot ga imajo nekatere druge dežele, ki določa med drugimi tudi, da ne more biti izvoljen v občinski zastop tisti, ki si je prisvojil kako občinsko zemljišče, potem bi prebito malo naših klerikalcev sedelo v občinskem odboru in tako tudi naš gosp. Černe - Dežela gotovo danes ne bi bil Remčev prvi svetovalec. Ta si je pred par leti napravil zelenik popolnoma na občinski cesti pred svojo hišo. Skrajni čas bi že bil, da bi se pri nas napravil red v tem pogledu, drugače bo naša občina ostala še brez javnih cest in potov.

n Logatec. V nedeljo, dne 17. maja je imela naša mlekarica zadruga svoj redni občni zbor, ki pa ni dovršil svoje naloge, ker ga je načelnik vsled neke važne točke odgodil na dan 31. maja t. l. Šlo je namreč za to, da bi se odstranilo od zadruge tajnika v osebi našega župana Slavca, ker on že par let nima nobene krave, je pa še vedno nastavljen pri mlekarni kot tajnik proti plačilu, ne dela pa za mlekarno ničesar. To pa ne ugaja vsem zadrugarjem in zato pravijo: »Kdor ne dela, naj ne je.« Ko je ta točka imela priti na glasovanje, je načelnik mlekarnice, videvši, da so Slavčevi pristaši v manjšini, prestavil zborovanje na dan 31. maja. Ta dan bomo videli, če se klerikalcem v resnici že vse posreči. Neki osebi pri zadrugi pa že danes stavljamo na srce in kličemo, naj se zaradi nepomembnega župana Remca ne neti ognja v mlekarici zadrugi.

n Smrtno se ponesrečil. 75letni Fran Mihelič iz Vipave je nesel otep slame z Nanosa domov. Med potjo mu je spodrsnilo. Padel je z glavo s tako silo na neko skalo, da je mrtev obležal.

OSTALI SLOVENSKI KRAJI.

o Slovenski grobovi v Ameriki. V Waukeganu, Ill., je umrl rojak Mihael Navinšek, doma iz Nakla na Gorenjskem. Star je bil 36 let. — 21. aprila je umrl v Kansas City 24letni Franc Romšek.

o Novice iz Amerike. V Stauntonu, Ill., je dne 23. aprila umrl Jožef Zorko, rojen leta 1888. v Gorici pri Rajhenburgu na Štajerskem. — V New Yorku je umrl 28letni rojak Ivan Šme, po domače Jurčkov, rojen v Domžalah. Pokojnik je bil oženjen osem mesecev in je prišel pred sedmimi leti v Ameriko. — V Clevelandu je umrla za pljučnico Frančiška Ogrinc, stara 33 let, doma iz Žerovnice.

o Polom hranilnice v Karlovcu. V Karlovcu je hranilnica ustavila plačila. Njen ravnatelj je igral na borzi in izgubil velikanske zneske. S tem polomom bo prizadetih nebroj ljudi, in sicer še hujše, kakor pri polomu »Glavne posojilnice« v Ljubljani.

o Poroke v Jolietu v Ameriki. Poročili so se: John A. Težak in Ivana Dečman; Anton Jagodnik in Marija Vičič; Anton Plevnik in Romana Sevšek; Andrej

Lozar in Bernarda Povšič; Jakob Trlep in Marija Koncilja ter Jakob Činderle in Antonija Kribič. V Pittsburgu sta se poročila Fric Meisetz in Zofija Markič.

GOSPODARSTVO.

gsp Koliko ljudi v državi se peča s kmetijstvom? Leta 1910. se je izvršilo splošno ljudsko štetje. Avstrija, brez Ogrske, Hrvaške in Bosne, šteje okoli 28 milijonov in pol prebivalcev. Od teh je zaposlenih: 1. Na kmetiji in v gozdarstvu 13 milijonov 836.000 ali 48 $\frac{1}{2}$ %. 2. Pri industriji (v tovarnah) in obrtu 7 milijonov 567.000 ali 26 $\frac{1}{2}$ %. 3. V javnih službah (uradniki, duhovniki), v vojaštvu in svobodnih poklicih 3,625.000 ali 13%. 4. V trgovini in prometu 3,542.000 ali 12 $\frac{1}{2}$ %. Na sto ljudi v državi pripade tedaj povprek 48 kmetov. Deset let poprej, to je leta 1900, je bilo od sto ljudi še 52 kmečkih. Število kmečkih ljudi se krči nekoliko, vendar ostanemo še naprej najštevilnejši stan v državi. Veljave pa nimamo. Izobrazbe in zavednosti je treba, potem bo drugače. Kmet je sedaj še kakor kralj Matjaževa vojska. Spi, spi in spi . . .

gsp Ob nevihtah. Slučaji, da zadene koga strela, so mnogo bolj pogosti, kakor se to navadno domneva. Zato je tudi upravičeno, da se poučimo o tem, kaj naj se stori, oziroma opusti, kadar pride nevihta, s tem pa še ni rečeno, da bi hoteli strašiti ljudi z nevarnostmi nevihte. Pravila udarcev strele se dajo zbrati sledeče: V splošnem smo v hišah bolj varni pred strelo, kakor na prostem in zopet v velikih hišah bolj, kakor v majhnih. Okna in vrata naj bodo zaprta. Šupa, v kateri so domače živali, je bolj nevarna za nas, kakor če bi bili pod milim nebom. Če pa smo že pod milim nebom, se je treba gotovih stvari ogibati, predvsem žične ograje, potem živih mej, rek in ribnikov, posamezno stoječih hiš, pa tudi večjih skupin ljudi in čred živine. Privlačnost skupin ljudi in čred izvira najbrže iz gorkote in vlage v njih bližini. Izmed dreves se moramo ogibati zlasti hrastov, najmanj privlačna za strelo je bukev. Kadar pa stojimo pod kakim drevsom, moramo gledati, da nismo preblizu debla. Če smo v kakem gozdu, smo popolnoma varni. Zdi se pa tudi, da smo sede ali leže bolj varni, kakor stoje, bolj varni, če smo mirni, kakor če bežimo pred nevihto. Tudi je boljše, če dežnika ne razpne.

RAZNO.

* **Kuga v Hongkongu.** V Hongkongu na Kitajskem so v zadnjih tednih konstatirali 210 slučajev obolenja in 173 smrtnih slučajev kuge. Od začetka leta je obolelo na kugi 1228 oseb, umrlo pa 1112 oseb.

* **Oboževalci hudiča.** V Mali Aziji, na severu od Bagdada, v provinci Mosul ob Tigrisu živi rod, ki obožava — hudiča. Ta vera je med tem rodom že izza davnih časov razširjena in ti ljudje so že dostikrat za svojo vero žrtvovali kri in življenje. Zlasti prejšnji sultan Abdul Hamid je te »krivoverce« strašno preganjal. Zapri je njih cerkve in zaplenil božanstvo predstavljajoče zlate pave. Še l. 1908. je turška vlada poslala v okraj Gebel Singiar vojske, ki so oboževalce hudiča klali in morili kar se je dalo in pokradli kar so mogli, a ti verniki so ostali zvesti hudiču. Eni teh vernih družb se je takrat nekaj posebnega zgodilo. Da bi zlati pav ne prišel v turške roke, so ga dali oboževalci hudiča spraviti nekemu drugovercu. Ko pa so prišli po pave, jim je drugoverec rekel: »Božanski stan je razprostrl peruti in je odletel.« In dobri in verni oboževalci hudiča so to res verjeli. Zdaj pa nastanejo za oboževalce hudiča boljši časi. Mosulski vali se poteguje za to, da naj turška vlada pripozna tudi to vero in naj oboževalcem hudiča vrne zlate pave.

LISTEK.

Ognjeniki. Peklenski ogenj.

Fr. Pirč.

XV.

H katastrofi v Siciliji.

Komaj sva si bila midva s Francetom prižgala najini pipi, je Janez že začel nadaljevati:

Koncem srednjega geološkega veka se je pričelo latvici podobno vsedanje naše zemlje, ki je ustvarilo obronek Tirenskega morja, katerega valovi pljuskajo ob zapadni del Kalabrije ter severni del Sicilije. Iznad pogreznjenega, oziroma znižanega, vpadlega dela ozemlja so se še ohranili: Peloritonsko pogorje v Siciliji, preko Kalabrije se raztezajoče gorske poteze Aspromonta, ter skladi prvotnega prodovinskega kamenja, zlasti granita. Med temi pogorji je opaziti vsopredno z obrežji zemeljske prelomnine (lomne črte), ob katerih se je izvršilo vgrezanje celih pokrajin. Ena največjih teh vgreznin, ki tvori ob enem skrajno mejo tirenskega nižavja končuje v podobi proti Liparskim otokom odprtega loka od 90—100 *klm* polumera (radija). Poleg teh obkrajnih (periferičnih) prelomnin obstoje še druge prelomne črte (prevodnice ali radial-črte), ki v podobi žarkov izhajajo od Liparskih otokov in končujejo v bližini gore Aspromonte. Ena teh zadnje omenjenih prelomnin se razteka proti zalivu S. Eufemije ter preko Catunearo k vzhodni morski brežini, druga proti jugu od otoka Vulcano ter v Etno in proti mestu Mineo. Nad dvema vejama teh prelomnin se dvigajo ognjeniški kraji Liparskih otokov, med njimi najbolj znani 926 *m* visoki ognjenik Stromboli.

Vama bo to najbrže težko razumeti. Ali če si pokličeta v spomin vse, kar smo dosedaj slišali, kako se je v posameznih vekih zemeljskega razvoja naša zemlja spreminjala, namreč, da se je tu iznad morja dvignilo visoko gorovje in cele dežele ali tudi kar posamezni kosi celin (n. pr. Evropa) tam zopet so se cele dežele ali kar pogreznile v morje ali le globoko znižale, bosta tudi to spremembo celih pokrajin v Južni Italiji lahko razumela. Da morejo take spremembe: vgrezanje in vpadanje delov zemlje povzročiti znake, ki jih imenujemo prelomnine ali lomne črte, ki se po svojih izrazih ločijo po tem, kako iste potekajo ali ob meji vgreznjene zemlje (to so periferične lomne črte) ali od kake obmejne točke počez (to so radialne črte), to je samo ob sebi umevno. Zakaj pa so te črte tako zanimive, vpraša France Korajža? To sem bil rano namenjen vama pojasniti, odgovori Janez.

Natančnejša opazovanja teh treh laških ognjenikov, namreč: Stromboli, Etna in Vezuv, so dognala, da morajo ti ognjeniki biti v svoji notranjščini v kakšni medsebojni zvezi. Da sta Vezuv in Etna v kljub njini oddaljenosti v medsebojni zvezi; to se je ravno v slučaju zadnje potresne katastrofe pokazalo. Večkrat v tem in pretečenem letu smo slišali, da zdaj Vezuv, zdaj zopet Etna bljuje. O tretjem „zavezniku“, o Stromboli je sicer mnenje slišati, toda računati moramo z dejstvom, da navadnji ognjeniški pojavi malokdaj zaidejo v naše časopise in da so pač nam neznani vzroki, zakaj od treh med seboj zvezanih ognjenikov navadno le eden ali dva blujeta. Spominjam se pa, da se je v prejšnjih letih večkrat čitalo tudi ime Stromboli, če je bruhal ali Vezuv ali Etna. Ker v ondotnih pokrajinah obstoje prelomnice, kakor smo jih zgoraj spoznali, morajo biti vse tiste točke, ki leže na razcepljenkah ali vejah prelomnih črt, gotovo tudi v medsebojni zvezi. Če torej izbruhne potresna ali ognjeniška sila na eni teh točk, je naravno, da jo občutijo tudi druge točke ali recimo tudi kraji, ki leže ob isti prelomni črti in sicer veliko huje, kakor oni, ki leže zunaj prelomnih črt. Sicer pa, če vaju ta stvar še bolj zanima, si lahko pri meni doma ogledata nalašč za to narejene karte iz knjige, v kateri bosta lahko videla prav zanimive slike tudi ognjeniških izbruhov.

Vpadanje južnolaških pokrajin še tudi danes ni dovršeno; o tem nas uče pogoste potresne in ognjeniške katastrofe v teh krajih. Zemlja res nekaj časa počiva v ravnovesju, toda to je le navidezno. Ko vsled prenapete prožnosti zdrknejo notranji skladovi navzdol, (to se godi ob potresih), mora ta pojav vplivati tu na žareča ognjišča, iz katerih dobivajo ognjeniki svojo „hrano“. Žareča ognjeniška „kaša“ (ali magma) je prisiljena se vzvaloviti ter siloma vhajati skozi špranje in preduhe iz svojih globočin vedno višje proti površju zemlje. In tedaj prično navadno Liparski ognjeniki silno bruhati. Ako ognjeniška sila naleti tu ob kako zapreko, tedaj

si iščejo izhoda skozi Etno ali tudi Vezuv. Iskanje takega izhoda pa za dotične kraje pomeni strašne potresne katastrofe.

Da je Južna Italija s svojimi otoki razmeroma še eden mlajših otrok naše stare matere zemlje in da stoji na še vedno žarečem „peklenskem ognju“, to dokazuje med drugim tudi porod ognjeniškega otoka Ferdinandea, iznad morsko globine med Sicilijo in Afriko. Začetkom poletja 1831. so zlasti ob obrežju Sicilije razsajali hudi potresi, katerih vzroka si niso znali razlagati. Po zadnjem najhujšem potresu dne 2. julija pa je na dnu morja pričel delovati nov ognjenik ter pripravljati porod novemu zemeljskemu otročiču. Predporodne in porodne bolečine novega otoka, ali če hočeta, novega otroka, je bil sličen onemu, ki smo ga že zadnjič opazovali v Beringovem morju (otok Perry ob času potresne katastrofe v San Francisco), zato teh „bolečin“ vama ne bom zopet opisoval. Pred porodom je ob morski obali ležala gosta megla, zrak je bil prepojen z žvepleno paro, po morju je plavalo na tisoče mrtvih rib, katere so ribiči pobirali in jih prodajali. Dne 13. julija so že tudi iz notranjih delov Sicilije na gorskih vršacih po noči opazili slikovite prikazni v daljavi, kakor bi bilo vse morje v ognju. Ravno ob tem času se je v teh krajih mudil berlinski geolog F. Hofmann, ki se je očaran od te prikazni odločil, da si jo prav od blizo pogleda. Ko je 24. julija došel v bližino, je v bližnji razdalji že opazil nov otok, na njem pa seveda tudi bruhajoči ognjenik, ki je iz svojega žrela metal lavo, kamenje in pepel, vmes pa so švigale strele, katerim so neprestano sledile kanonade strašnega gromenja in bučanja. Po hudih izbruhih je nastopilo za nekaj časa premirje. Otok je zrasel 70 m visoko nad morjem, po svojem obsegu pa je bil majhen. Dne 12. avgusta so moči „peklenskega ognja“ prenehale s svojim delom.

Ali komaj je svet zvedel za porod tega novega otročička, že sta postali dve krščanski državi ljubosumni nanj, to se pravi druga na drugo. Lastili so se ga Angleži, češ, da otok ni daleč od Maltskih otokov in še raje bi ga bili imeli Neapolitanci, ker je bila Ferdinandea tako blizu Sicilije. Ferdinandea je nekaj časa ta ljubosumnost opazovala ali ko je spoznala, da ne zasluži, da bi si radi nje morda še skočili v lase, je 28. decembra obema in sploh vsemu nehvaležnemu svetu pokazala — lige; to se pravi, vtonila je v morske globočine, iz katere jo je sam peklenski ogenj poslal na zemljo.

Po zadnjem hudem potresu letošnjega 8. maja je Etna zopet začela silno bruhati „peklenski ogenj“ iz svojega žrela. Opazili so celo, da si je „peklenski ogenj“ to pot napravil drugi izhod po novem žrelu, iz katerega bljuje ognjeno tekočo lavo. Vse kaže, da še ne bo miru, dokler ne pride še do kakšne večje katastrofe. Tu doli v krasnem južnem raju se torej bije boj za biti ali ne biti. Tu doli vidimo še danes v malem

vzgladu oni veliki boj, ki ga je vojevala naša zemlja od prvega njenega početka pa do dobe, ko si je izvojevala zmago v obličju površja, kakor ga imamo pred seboj. Iz tega boja doli v Siciliji in okrog nje mora prej ali slej nastati dvoje: ali bodo podzemeljske sile nekdanjo vgreznino zopet dvignile nazaj — tedaj pomeni ta dvig pogin drugih dežel, na katere se bo razlil veliki del sedaj ondi se nahajajočega morja. Ali pa vse vkupaj sledi vzgladu otoka Ferdinandea in tedaj bodo zanamci čez tisočletja ali pa še poprej ondi v širnem morju iskali Sicilijo in Liparske otoke, kakor mi iščimo nekdanjo celino Atlantiko v Atlantskem oceanu. Sredi med tema ali-ali je pa gotovost, da v enem kot drugem slučaju tu doli miru ne bo. Če bi ljudje v teh krajinah resno polagali važnost na vrednost človeškega življenja, bi že davno zapustili vsaj vse kraje blizu ognjenikov in kraje, katerih vedna potresna nevarnost je po tolikih slučajih čez tisočletja dokazana. Navsezadnje so njih nesreče kakor strel, katerega glasen odmev zahteva tudi naša sočutja in naša srca. In če resno uvažujemo, da teh katastrof tam doli ni konca ne kraja, da se posebno od l. 1905 ponavljajo skoro redno vsako leto zdaj tu zdaj tam, zdaj v večjem, zdaj v manjšem obsegu, da to gorje iz Sicilije odmeva po celem kulturnem svetu, bi se z zgolj človeškega stališča vsako nadaljnje bivanje v dokazano ogroženih krajih moralo kratkomalo zabraniti. Ali ker današnje človeštvo v kljub svoji visoki kulturi ne polaga skoro nobene resnosti v vrednost svojega življenja, ker ceni življenje šele tedaj, ko mu prirodne sile pred njegovimi očmi kopljejo grobove, ker človeštvo bolj veruje dozdevni nadnaravni moči, kakor naravni sili, ki jo vidi in sliši pred seboj, bo še tako ostalo, kakor je. Še slabeje postane. Zdaj stanujejo pod Vezuvom, sčasoma zlezejo s hišami tudi celo na Vezuv, dokler z Vezuvom vred ne izginejo v „peklenskem ognju“ Vezuva.

Janez se je ozrl na severovzhod in je dejal, da je Etna najbrž dobila konkurenta.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
dr. Vladimir Ravnihar, državni poslanec.

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

Ženske pri motivah (zastajanju krvi) ne jemlje kroglic, tablet, praška, čaja brez vrednosti. Mojo prijetno zauživalno, preizkušeno zajamčeno neškodljivo sredstvo pomaga zanesljivo. Vsak dan dobim prostovoljna zahvalna pisma. Velika škatlja K 4.85 poštnine prosto.

Diskretno pošilja dr. med. **H. Seemann, Sommerfeld 84 (Niederlausitz.)**

Na željo se dopošlje iz dunajske ali budimpeštanske razpošiljalnice, zatorej carinske neprimlike izključene. 94

Sukno za moške obleke v največji izbiri pri **Lenasi & Gerkman**, Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 4.

Posebno ploščata remontoarna double-zlata kavalirska ura 7 kron.

Po pristni zlati uri presenetljivo ponarejena. Prekrasen, na roke graviran **odskočni pokrov** s lepimi risbami. Vitnjen kovinast kazalnik s arabskimi številkami in **sekundnim kazalcem**. Natančno regulirano in zajamčeno točno idoče pristno švicarsko koles. Originalni **garancijski list** za 3 leta. Cena **7 kron** (porto 70). Čerine, prosto po povzetju od tvornice ur **Jakob König, Dunaj III 369 Löwengasse 37 A.**

Neokužen dvor,

zdrave živali, ki dobro prebavljajo in rade žro, krepko, težko krasno živino, krave, ki dajo veliko mleka in kure, ki neso veliko jajec, imajo vsi kmetovalci, ki se ravnaajo po 10 zapovedih za kmetovalca in primešajo piči 2-3 krat na mesec **Mastina**. **Mastin** je dr. Trnkócyja redilno varovalno sredstvo. Živina ne živi samo od tega kar požre, ampak od tega kako da prežveči. — **Mastin** je bil s prvimi kolajnami odlivan in ga porabljajo milijoni previdnih kmetovalcev. Iди k svojemu trgovcu in kupi zavoj **Mastina** za 60 vin., 10 zapovedi pa zahtevaj zastoj, tudi če ne želiš **Mastina**, ali pa piši ti ali tvoj trgovec tvorniški zalogi: **Lekarna Trnkócy v Ljubljani, zraven rotovža**. Ta lekarna razpošilja 5 zavojev **Mastina** za 4 K poštne prosto.

Najboljši češki nakupni vir.

S. Benisch

Ceno posteljno perje:

1 kg sivega, dobrega, puljenega 3 K, boljtega 2 K 40 h, prima polbelega 3 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 5 K 10 h; 1 kg velesinega, snežnobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K, najfiniji prsni puh 12 K. — Kdor vsame 5 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, s 3 sglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen s novim, sivim, jako ašnovitnim puhastim posteljnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; sglavniki 3 K, 3 K 50 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 18—, K 14 70, K 17-80 in K 1—; sglavniki 90 cm dolgi, 70 cm široki K 4-60, 6 20 in K 5-70; podpernica iz močnatega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12-80, K 14-80. Rapošiljanje po povzetju od 19 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 63

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko. Bogato ilustrovan cenik zastoj in franko.

Pozor! Pozor!

50.000 parov čevljev.

4 pari čevljev za samo 9 kron.

Ker je več velikih tvornic ustavilo plačila, sem bil pooblaščen velik oddelek čevljev daleč pod izdelovalno ceno spraviti v denar. Prodajam torej vsakomur: **2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakovo**, usnje rjavo ali črno, galoširano, z močno zbitimi usnjatimi podplati, veleeleg. najnovejša fazona, velikost po št. Vsi 4 pari stanejo samo 9 kron. Razpošilja po povzetju

J. GELB, izvoz čevljev, Novi Sandec, Galicija št. 123. 56

:: Zamena dovoljena, tudi denar nazaj. ::

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 16. maja 1914.

Linc: 80, 79, 77, 3, 25.

Dvignjene v sredo, dne 20. maja 1914.

Trst: 75, 16, 42, 85, 7.

Senzaciolna naravna prikazen 20. stoletja!!!!

Opozarjam na to, da ne nameravam tu delati plačane reklame, kakor se v enakih slučajih tako rado dogaja pač pa vsakemu popolnoma zastoj sporocim kako sem popolnoma zazdravil svojo dolgoletno težko

pljučno bolezen

naduho in dušijivi kašelj. — To domače zdravilo si vsakdo lahko ceno preskrbi. Pošljite za odgovor frankirano kuverto.

Gospa B. Kolenska, Kršovice pri Pragi Češko.

Posebna izdaja.

IV.

O škoda, da je „PALME“ neznana bila stvar, ko je še slavni Hans Sachs bil pesnik in čevljar!

Moj ljubljenec je Fellerjev rastlinsko-esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“

„Ni čuda! Kadarkoli sem si s prehlajenjem ali prepihom kaj nakopala ali sta bila „zobobol in glavobol še tako huda in sta bila nahod ter trganje po udih še tako neznosna, Fellerjev „Elzafluid“, moj ljubljenec, je še vselej umiril bolečine. Tudi v dneh „zdravja vem, kako neprecenljiv je njegov poživljajoči, osvežujoči učinek. Vsakdanje „umivanje olepša polt, jači oči in dela dobrodejen počutek!“

Tako in enako se izražajo vsi, vsi ki na zdravniško priporočilo redno rabijo Fellerjev fluid. To opozorilo, tako majhno in skromno, brez kričeče reklame, samo da v varstvo bralcev pred ničvrednimi ponaredbami pokažemo steklenico z varstveno znamko, samo to opozorilo zadostuje, ker sami smo se prepričali, da „Elzafluid“ izpolni kar obljubi. Zraven je pa še tako ceno — 12 steklenic franko kamorkoli 5 kron.

Zagatenje, pomanjkanje teka vzdigovanje iz želodca, gorečica in tiščanje želodca so znaki, ki jih ni zanemarjati. 6 škatljic Fellerjevih rabarskih kroglic z zn. „Elza kroglice“ stane samo 4 krone franko. Domači zdravnik rad pove, kdaj in kako je rabiti oba izdelka. Biti pa morata pristna! Izdeluje jih pristne lekarnar **E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 318 (Hrvaško).**

Ali je dobiti točno in neškodljivo učinkujočega sredstva proti

moški oslabelosti?

Velezanimiv opis o presenetljivem razkritju nemškega potovalca po Afriki (pripoznano tudi od številnih nemških in inozemskih profesorjev in zdravnikov) razpošilja za 20 h za poštnino v zaprtem dvojnem pismu brez natiska 94

dr. med. H. Seemann, Sommerfeld 84 (Ffo.).

Gospodje vsake starosti, ki so doslej brezuspešno rabili vse mogoče (aparate, kroglice, metode, praške takozvana ojačila itd.), mi bodo po prečitaniu mojega opisa hvaležni. Pišite takoj, ker je na razpolago samo omejeno število eksemplarov.

Edina SLOVENSKA orožna tovarna

DRUŽBA: PUŠKARNA „P. WERNIG“
:: BOROVLJE - KOROŠKO ::

PISITE PO:

CENIK

1914 61

LOVSKE PUŠKE — STRELJIVO POPRAVILA

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica številnik 2., lastna hiša.

Obrestuje vloge na knjižnicah s $4\frac{1}{2}\%$ v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svojo polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 1.000.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za vsa tuji denar. Promet na leto do 1400 milijonov kron. Preskrbuje vse donarne zadeve najkulantnejše. 6 Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Poslovalnica I. o. kr. avstrijske državne razredne loterije.

➔ Priporočamo našim **Kolinsko cikorijo**
✱ ✱₁₄ gospodinjam ✱ ✱ iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913	K 700,000.000.—
Vlog	K 43,000.000.—
Rezervnega zaklada	K 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade. Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Vsak teden novosti

volnenega in perilnega blaga
za ženske obleke, svilnate
rute in šerpe samo pri

LENASI & GERKMAN,

Ljubljana, Stritarjeva ul. št. 4.

Tkačina, platno za rjuhe brez
šiva, preproge, zavese odeje,

Vsa oprema za žene in neveste.

Sifilitiki!

Pojasnilno brošuro o hitrem in temeljitem ozdravljenju brez motenja poklica, brez ponovitve, brez živega srebra in drugih strupov, brez vbrizgavanja, brez škodljivih postranskih učinkov

razpošilja diskretno za 20 h za poštino v zaprti kuverti brez kakega natiska

dr. med. **H. Seemann, Sommerfeld 84**
(Lausitz). 94

Žalostna usoda

je, se čutiti slabotnega, bolehnega, nervoznega in videti, kako gine delamožnost. Posebno žalostno za mnoge, ki morajo v težkem boju za vsakdanji kruh proti mnogim zdravejšim konkurentom braniti svoj zaslužek in obstanek.

Izginjevanje življenske energije, življenske moči temelji na tem, da vsled napačne prehrane, nepravilnega načina življenja, slabo prestalih bolezni, potrnosti, skrbi in drugih duševnih vplivov kri polagoma izgubi pravo zmes, zlasti vsebino živil. Spričo tega oslabljena krvi pride do zastajanja krvnega obtoka in do vseh mogočih obolenosti: glavobola, pomanjkanje teka, zagatenja, želodčnih in črevesnih obolenosti, poapnenja odvodnic, in mnogih drugih bolezni. Ne moremo več tako delati kakor nekdanj in obupno zremo v bodočnost.

Bolni, oslabljeni živci slabe volje!

Pomanjkanje spanja, onemoglost, hitro duševno utrujenje, raztresenost, brezmiselnost se nas loti in nam vzame zmožnost, da bi popolnoma izpolnili svoje mesto. Ako naj se zaustavi pregodnja izraba našega telesnega ustroja, ako naj zopet zdravje in

dobro volja polnita našo dušo,

se more to storiti samo s sredstvom, ki kri osvežuje in pomlaja, dviga presnavljanje ter duhu in telesu daje ono visoko mero moči, ki je potrebna za premaganje bolezenskih motenj. Temu namenu služi Biodyn, ki je že

tisočerm pripomogel do novega življenja.

Z Biodynom dobi kri, ki mora preživljati vse organe, tudi možgane, hrbtenični mozeg in živce, najbolj neutrpljivo gradivo za telo in dela

mirne živce, prožnost in življensko srečo.

Vzмите Biodyn in živci se vam bodo ojačili in nova moč Vam bo prevela telo.

Popolnoma zastoj poizkušnjo

Vam pošljem ako pišete po njo. Sami se boste o tem prepričali kako izborno je moje sredstvo.

Jamčim popolnoma

da Biodyn ne obsega škodljivih sestavin in Vam obenem s poizkušnjo pošljem popolnoma zastoj svojo izredno poučno, dragoceno razpravo, ki Vam vse temeljito pojasni. Ne čakajte in pišite mi s polnim zaupanjem. Dopisnica zadostuje. — Naslovite jo na

Expedition der Opern-Apotheke, Budapešta, Abt. 454.

Ustanovljena 1881.

Bačun: Pri avstr. pošt. hr. št. 828.406.
Pri ogr. pošt. hran. št. 19.864.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

F. Z. Z. D. Z.

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 18

v lastnem združnem domu.

Žiro-konto pri avstro-ogrski banki.

Obrestuje hranilne vloge po 4 ³/₄ %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Posojilnica posojuje svoj denar na varna kmečka posestva, radi tega je tudi ves denar pri njej popolnoma varno naložen.

Gospodarstvo posojilnice vodijo gospodje:

Ivan Knez, veletržec in veleposestnik v Ljubljani.
Andrej Šarabon, veletržec in posestnik v Ljubljani.
Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani.
Ivan Mejač, veletržec v Ljubljani.

Anton Pogačnik, posestnik v Spodnji Šiški.
Franc Jarc, posestnik v Medvodah.
Avgust Jenko, posestnik v Ljubljani.
Alojzij Vodnik, kamnosek in posestnik v Ljubljani.

Rezervnega zaklada kron 800.000.

Upravno premoženje koncem leta 1912 kron 19,000.000.

Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—4.

Ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—1. popoldne.